

Реферат на тему: "Володимир Яворівський — людина, борець, письменник"

Володимир Яворівський

РЕФЕРАТ

на тему:

"Володимир Яворівський –
людина, борець, письменник"

"Я ні від чого не відрікаюся,
навіть від тих помилок, які зробив"

ВОЛОДИМИР ЯВОРІВСЬКИЙ

Володимир Олександрович Яворівський народився 11 жовтня 1942 року в селі Теклівка Крижопільського району на Вінниччині. Закінчив філологічний факультет Одеського держуніверситету. Працював у пресі. Автор багатьох книжок, оповідань і повістей, з-поміж яких "А яблука падають...", "Гроно стиглого винограду", "З висоти вересня", романів "Ланцюгова реакція", "Оглянься з осені", "Автопортрет з уяви", "А тепер — іди", художньо-документальної повісті "Вічні кортеліси" та ін.

Володимир Яворівський — людина надзвичайної енергії та працьовитості. Диву даєшся, як у нього вистачає і сили, і волі, і снаги не тільки писати чудові твори, а й перебувати в самісінькій гущі суспільно-політичних подій, вести авторську передачу на радіо "20 хвилин з Володимиром Яворівським".

Епоха перебудови в Україні була позначена небезпечним вибухом Чорнобильської АЕС. Відразу ж вибухнула й затиснута у лещата соцреалізму українська література. Зрозуміло, більшість письменників зреагували на трагедію і змальовували драматичні дні аварії, подвиги пожежників, головотяпство чиновників. Їхні творіння сприймалися гостро. Але справжньою сенсацією став роман "Марія з полином наприкінці століття". Його автор Володимир Яворівський зазирнув глибше — у постчорнобильське майбутнє.

Нині Володимир Яворівський — народний депутат України, відомий політичний діяч, голова Національної спілки письменників. Саме з його ініціативи свого часу була створена тимчасова депутатська комісія з розслідування причин і наслідків аварії на ЧАЕС. Натомість для творчості часу майже не вистачало. Протягом двох останніх років Володимир Яворівський видає всього чотири книги. Так і борються в його душі політик і письменник, немовби намагаючись розв'язати формулу Грибоедова: "Поэтом можешь ты не быть, но гражданином быть обязан". Володимир Яворівський не може залишатися осторонь подій і тенденцій, якими живе українське суспільство. Він відстежує, аналізує і прогнозує...

У літературу потрапив завдяки Михайлові Стельмаху та Олесю Гончару, а депутатом став... випадково

Студентом четвертого курсу філологічного факультету Одеського університету В.Яворівський вже працював в редакції обласного радіо. І хоча вчився на викладача української мови та літератури, пішов не сіяти "розумне, добре, вічне", а викривати ганебне.

Причини цього, на перший погляд, випадкові. Але, мабуть, така вже у Яворівського вдача: не терпів брехні. Сталося так, що в студентські роки Яворівського помітив Михайло Стельмах. Була наукова конференція, присвячена його п'ятдесятиріччю. Тож поспілкуватися з метром з'їхалися науковці з різних інститутів. Яворівського попросили сказати кілька слів про його найсвіжіший роман "Правда і кривда". В ньому описувалася боротьба старого і нового на селі, суперечки між справжніми колгоспниками та ретроgrадами. Проте самотужки вирішити свої проблеми селяни не могли. І тільки приїзд секретаря ЦК Комуністичної партії України (портрет Микити Хрущова був змальований дуже точно) допоміг розв'язати вузол протиріч.

Яворівський вийшов на трибуну і з юнацьким максималізмом запитав: якщо б партійний керівник не завітав до цього села, хто б допоміг колгоспникам? І як жити там, куди секретар не заїхав? Коли сів на місце, однокурсники зітхали, ховали очі. Мовляв, прощайся з університетом. Декан похмуро дивився з президії, час від часу нервово посіпаючи плечима. Тож Яворівський приготувався щонайменше до виключення з вузу. Коли ж заключне слово взяв сам письменник, то подякував всім і раптом додав: дякую цьому хлопцеві за правду, мене справді змусили написати саме таку кінцівку. Потім Михайло Стельмах запросив Яворівського на своє п'ятдесятиріччя, зацікавився його віршами. І, напевно, щось побачив у них, бо навіть допоміг їх надрукувати. Так почався шлях у літературу.

Потім була якась дивовижна підтримка Олесем Гончаром першої книжки, яку збиралися друкувати в російському перекладі в Москві. Олесь Терентійович, хоча майже ні про кого із сучасників не писав, зробив до неї передмову. Потім Яворівський звернувся до трагічної історії села Кортеліси, спаленого німцями в роки війни. Тоді мало хто знав про нього, хоча це була українська Хатинь, тільки вдесятеро більша. Так-ось, за художньо-публіцистичну повість "Вічні Кортеліси" Яворівському, попри молодий вік та невідповідність вимогам Комітету з нагороджень, присудили Шевченківську премію. У тому, звичайно, була заслуга й Олеся Гончара, і Павла Загребельного, які обстоювали роботу перед комітетом.

Однак ранні твори Яворівського тогочасна літературна критика називала "романтично-поетичними", а роман "Оглянься з осені" навіть "хімерно-уявним". Як Яворівському вдавалося поєднувати романтика з борцем?

Журналістика стала для Володимира Яворівського своєрідним містком між літературою та політикою. Яворівський перший порушив питання про так звану гігантоманію, на яку "хворіли" у верхах. Якщо вже зводили гідроелектростанцію, то обов'язково затоплювали тисячі гектарів землі, нищили сотні сіл. Якщо вирішили встановити монумент Матері Україні, то неодмінно заввишки кількасот метрів. Людські долі та життя при цьому до уваги де бралися. Між іншим, у грузинів теж є пам'ятник

Матері, але зовсім маленький, якийсь теплий і всім зрозумілий. А тут стоїть монстр з качалкою і ночвами. Така собі "кльопана мати"... Чим не тема для гострої публіцистики. З'явилися динаміка, інший стиль та підходи. Таким був перехід до Яворівського-політика.

Виступав із публікаціями не тільки в українській, а й у всесоюзній пресі. Навіть удалося зі сторінок "Правди" вперше розказати правду про Чорнобиль. Зробив великий репортаж. Власне, редактори на одній сторінці з ним дали фотографію щасливих дітей із "Артека", аби хоч трохи притлумити настрій статті, в якій була тривога, а не звикле милування "солов'їною Прип'яттю". Потім Яворівський написав роман "Марія з полином наприкінці століття". Тож літературне життя продовжувалося, хоча писати Яворівський став набагато гостріше. Проте якби наприкінці сімдесятих хтось сказав, що Яворівському доведеться брати активну участь у проголошенні Української держави, сам письменник сприйняв би це за глузування.

Ставши депутатом, Яворівський брав участь в усіх найголовніших подіях української новітньої історії: утворення Народного руху, проголошення Декларації та Акта Незалежності (до слова, нещодавно подивився стенограму сесії і побачив: уперше цей документ прозвучав з його голосу). Пережив прийняття Конституції тієї безсонної ночі. Але зараз Яворівський усвідомлює й те, що за ці роки міг би написати свої найкращі твори. Скажімо, закінчити роман про Тараса Шевченка, який так і залишився незавершеним. Але ж мав чимось жертвувати заради майбутнього. Тому поставив три крапки і пішов у політику.

В Україні перебудова розпочалася з чорнобильської трагедії. Яворівський одним з перших почав говорити про цю катастрофу як про ще один злочин радянської влади.

Ще у 1982-му, щойно ЧАЕС збудували, на ній одразу ж сталася аварія. Але масштаби були (як-що можна так сказати) незначними, тож це вдалося приховати. А 26 квітня 1986 року о 2-й годині 14 хвилин оператор четвертого блоку станції відчуючи, що реактор виходить з-під контролю, увімкнув аварійний захист — миттєво пролунав вибух, який зірвав бетоновану кришку реактора. Техногенна аварія, яка стала гуманітарною катастрофою.

11 грудня 1991-го з трибуни Верховної Ради Володимир Яворівський виголосив доповідь з вимогою до Генпрокуратури порушити кримінальну справу проти багатьох посадових осіб перш за все тодішньої УРСР.

Яворівський довго за стіл не сідав, але коли у нього була пауза (один термін не був депутатом), написав роман "Криза", який вийшов торік, а також багато повістей, новел. Це гострі, чесні розповіді про сьогодинське життя мого народу. Їх швидко переклали і видаватимуть у Росії, Словаччині, Польщі. Тоді автор замислився: чим ще може бути корисним своїй Україні, маючи не лише хист, а й політичний досвід? Адже народ у всьому зневірився, життя погіршується. За таких умов письменнику складно залишатися романтиком. І все ж таки література — це та річ, яка не минає. Можливо, нині втрачено інтерес до художнього слова, бо люди зайняті проблемою виживання. Але рано чи пізно вони повертаються до книжок, вартих чогось. А політика — це

змарновані літа, сили й здоров'я, від яких не залишається й сліду.

Яворівський у свій час мав авторську програму "Позиція" на ЮТАР, але, мабуть, загостра виявилася: "нагорі" схитрували й не дали цьому каналові ліцензію на мовлення. Коли Яворівський перейшов на НБМ й запросив на зйомки до студії депутата й актора Івана Гаврилюка, то після досить відвертої розмови його передачу знову закрили. Що ж до закриття радіопрограми "Двадцять хвилин з Володимиром Яворівським", то Яворівський стверджує, що боротиметься за її поновлення.

Нещодавно брала у Володимира Яворівського інтерв'ю дівчина, розумний журналіст, але попросила: тільки ні слова про політику. Змушений був відповісти: даруйте, нашу розмову закінчено, бо говорити нині тільки про літературу мені вже нецікаво. Через те сумно. Та, на думку Яворівського, нам вистачить сили й снаги побороти брехню і фальш. Інакше життя втратить сенс.